

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרַשְׁת לָךְ לָךְ

יציאת השבת:

17:20

ירושלים: 17:20

הפטרה: למה תאמר
יא' השון תשע"ו
יציאת השבת ר"ת 17:47
יום פטירת רחל אבנו
ברכת הלפנה
גיליון 409

כניסת השבת:

16:10

ירושלים: 16:06

סגולה לאמונה ותשובה לאונסק"ו

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

וועדות שונות בעולם ובאר"ם מנסות לקבוע את זיקתנו למקומות הקדושים לנו כירושלים, הר הבית ואפילו לארץ ישראל. ההחלטות הזויות, אנו שמזכירים את ירושלים ובית המקדש לפחות שלוש פעמים ביום איננו קשורים למקומות אלו! ובאמת ידיעותנו מגיעות עד לפרטים הקטנים, וכך מובא בתלמוד (מסכת בבא בתרא צא, א): "אמו של אברהם אמתלאי בת כרנבו, אמו של המן אמתלאי בת עורבתי וסימנך טמא טמא, טהור טהור. אמו של דוד נצבת בת עדאל שמה. אמו של שמשון צללפונית, ואחותו נשיין". אמנם הגמרא שואלת: למאי נפקא מינה? מה משמעות הדבר? ועונה: לתשובת המינים.

ובשיטה מקובצת הסביר: "למאי נפקא מינה? לתשובות המינים - שאינם מודים בתורה שבעל פה אלא בתורה שכתב בלבד וזו היא תשובתם, שאומרים להם: אילולי הקבלה מניין היינו יודעים דבר זה? ומאחר שאתם מודים בזה שהוא מקבלה, הודו גם בתורה שבעל פה וכל דבר שהוא בידינו קבלה". והרשב"ם פירש: "לתשובת המינים - ששואלין לנו יותר באלו מנשים אחרות ואנו משיבין להן שמסרו לנו הנביאים בעל פה".

ידיעותינו מגיעות עד המקומות בהם נכלא אברהם והזמן שהיה כלוא בהם, וכך מובא בגמרא שם: "ואמר רב חנן בר רבא אמר רב: עשר שנים נחבש אברהם אבינו, שלוש בכותא ושבע בקרדו... אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם עמדו כל גדולי אומות העולם בשורה ואמרו: אוי לו לעולם שאבד קברניטו".

הידיעה המדויקת של הקורות את אבותינו, וראשית התהוותנו לעם מהווים הוכחה ניצחת לאמתיותה של תורתנו הקדושה, ידיעה זו היא בהחלט סגולה לאמונה, ותשובה לכל שונאינו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

עֲשֶׂרָה נְסִיּוֹנוֹת נְתַנְסָה אַבְרָהָם

אברהם אבינו מתנסה בעשרה ניסיונות ועומד בכולן. מדוע היה צריך אברהם להתנסות? ומדוע צריך בכלל ניסיון אם ידוע לפני ריבונו של עולם שאברהם יעמוד בניסיון? מסתבר שהנס לא רק כדי לבחון את האדם אם יעמוד בו אם לאו, אלא ובעיקר להגביהה אותו ולהעמיד אותו גבוה – על נס. לפי רבותינו, כל יהודי עובר בחייו עשרה ניסיונות בדומה לאבי האומה.

עֲשֶׂרָה נְסִיּוֹנוֹת נְתַנְסָה אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעַמְד בְּכֻלָּם, לְהוֹדִיעַ כְּמָה חֶבְתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

(אבות ה, ג)

עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכלם – ומה הם אותם עשרה ניסיונות? בפרקי דרבי אליעזר (פרקים כו-ל) כתב: "עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולן: הנסיון הראשון כשנולד אברהם בקשו כל גדולי מלכות והקוסמים להרגו ונחבא בבית הרן שלש עשרה שנה, לא ראה את השמש ולא הירח, ולאחר שלש עשרה שנה יצא מבית הרן מדבר בלשון הקודש ומאס באלילים ומשקץ את הפסילים ובטח בשם יוצרו, ואמר: 'אשרי אדם בוטח בך'.

הנסיון השני (אור כשדים), נחבש בבית האסורים עשר שנים... ולאחר עשר שנים שלחו והביאו אותו אצל נמרוד והשליכוהו לתוך כבשן האש, ומלך הכבוד פשט יד ימינו והצילו מכבשן האש, שנאמר: 'זיאתר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים'.

הנסיון השלישי (לך לך מארצך), טלטלו מבית אביו ומארץ מולדתו והביאו לחרן ושם מת תרח אביו וכן אמו, והטלטול קשה לאדם יותר מכל, ומניין לך שטלטלו? שנאמר: 'זיאתר ה' אל אברם לך לך מארצך'.

הנסיון הרביעי (רעב בארץ), מיום שנבראו שמים וארץ לא הביא הקב"ה רעב בעולם אלא בימי אברהם, ולא בכל הארצות אלא בארץ כנען, לנסותו ולהורידו למצרים, שנאמר: 'זיהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה'.

הנסיון החמישי (שרה נלקחת לבית פרעה), נלקחה שרה אשתו לפרעה לאשה, וכי יש אדם שרואה את אשתו נלקחה לאיש אחר ואינו קורע את בגדיו? אלא שלא קרב אליה, ומניין שנלקחה שרה לפרעה לאשה? שנאמר: 'זיראו אותה שרי פרעה...'.

רבי יהושע בן קרחא אומר: באותו הלילה שנלקחה שרה אמנו ליל יום טוב הפסח היה, והביא הקב"ה על פרעה ועל ביתו נגעים גדולים להודיע שכן הוא עתיד להכות את עם ארצו, שנאמר: 'זינגע ה' את פרעה נגעים גדולים וכו'. במצרים כתיב: 'עוד נגע אחד אביא על פרעה, וכי נגעים היו והלא מכת גדולי מצרים היו? והמכות נמשלו בנגעים, לכך נאמר וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים.

הנסיון השישי (מלחמת המלכים), באו עליו כל המלכים להרגו, ואמרו נתחיל ראשון בבן אחיו ואחר כך נתחיל לו. ובשביל לוט לקחו את כל רכוש סדום ועמורה, שנאמר: 'זיקחו את לוט ורכושו', ובא מיכאל והגיד לאברהם... ולקח את עבדו אליעזר שבמניין שמו שמנה עשר ושלוש מאות וירדוף אחריהם עד משמאל לדמשק, שנאמר: 'זירדפם עד חובה'...

עמד אברהם והיה מתפלל לפני הקב"ה ואמר: רבון כל העלמים, לא בכח ידי ולא בכח ימיני עשיתי את כל אלה אלא בכח ימינך שאתה מגן לי בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר: 'זאתה ה' מגן בעדי' בעולם הזה, 'כבודי ומרים ראשי' לעולם הבא, וענו העליונים ואמרו: מגן אברהם.

הנסיון השביעי (ברית בין הבתרים), 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר...' הוציא הקב"ה לאברהם החוצה בלילי יום טוב הפסח אמר לו: אברהם, יש לך כח לספור כל צבא השמים? אמר לפניו: רבון כל העולמים וכי יש מספר לגדודיך? אמר לו: כך לא יספר זרעך מרוב, שנאמר: 'זיאמר לו כה יהיה זרעך'. רבי אליעזר אומר: הראה הקב"ה לאברהם אבינו בין הבתרים ארבע מלכויות מושלך ואבדן, שנאמר: 'זיאמר אליו קחה לי עגלה משולשת...'

הנסיון השמיני (המילה), 'זיהי אברם בן תשעים ותשע שנה', אמר לו הקב"ה: עד עכשיו לא היית תמים אלא מול את בשר ערלתך מעליך ותהלך לפני והיה תמים, שהערלה טמאה היא מכל הטומאות שנאמר: 'כי לא יוסיף יבוא בך עוד ערל וטמא', שהערלה מוס מכל המומים.

הנסיון התשיעי (גירוש ישמעאל), נולד ישמעאל בקשת ונתרבה בקשת, שנאמר: 'זיהי אלהים את הנער ויגדל', ונטל קשת וחצים והיה יורה אחר הפנות וראה את יצחק יושב לבדו וירה חץ להרגו, וראתה זה הדבר שרה והגידה לאברהם, ואמרה לו: כזה וכזה עשה ישמעאל ליצחק אלא עמוד וכתוב ליצחק כל מה שנשבע הקב"ה לך ולזרעך שאין בן האמה יורש עם בני עם יצחק... כתוב גט גרושין לאמה ושלח את האמה הזאת מעלי ומעל יצחק בני מן העולם הזה ומן העולם הבא.

ומכל הרעות שבאו על אברהם הרע בעיניו הדבר הזה מאוד, רבי יהודה אומר: נגלה הקדוש ברוך הוא עליו אמר לו: אברהם, אין אתה יודע שהיית לך שרה ראויה לאשה ממעי אמה והיא חברתך ואשת בריתך לא נקראת שרה שפחה אלא אשתך, לא נקראת הגר אשתך אלא שפחתך, כל מה שדברה שרה באמת הגידה, אל ירע בעיניך. השכים אברהם וכתב גט גירושין ונתן להגר ושלח אותה ואת בנה מעליו ומעל יצחק בנו מהעולם הזה ומהעולם הבא.

הנסיון העשירי (העקידה), 'זיהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם'. רוצה לומר, היה מנסה בכל פעם ופעם לידע את לבו אם יכול לעמוד ולשמור המצוות של תורה ואם לאו, ועוד שנתנה התורה שישמור אברהם מצוותיה, שנאמר: 'עקב אשר שמע אברהם בקולי'...

באותו הלילה נגלה הקב"ה עליו ואמר לו: אברהם קח נא את בנך. ואברהם חס על יצחק, אמר לפניו: רבון כל העולמים לאי זה בן אתה גוזר אלי לבן הערל או לבן המילה? אמר לו: את יחידך. אמר לו: זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו. אמר לו: אשר אהבת. אמר לו: שניהם אני אוהב. אמר לו: את יצחק והעלהו שם לעולה.

להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום – לקדוש ברוך הוא, שהרי עמד אברהם אבינו בכל אותם ניסיונות מתוך אהבת ה' שבערה בעצמותיו. ויש מפרשים: להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו על ה', שהיה חביב לפני הקב"ה לנסותו, ולהראות כי אברהם שלם באמונתו בה, וכמו שכתוב (בראשית יח, יט): "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט".

הלכות ברכות השחר

א. טוב ונכון אם יוכל האדם שלא לדבר דברים בטלים עם הקיצו, ותהיה תחילת דיבורו בעומדו משנתו במצוה, לברך ליוצר נשמתו, ברכות השחר וברכות התורה בתחלה, ואחר כך סדר התפלה. בברכת אלהי נשמה יש להפסיק מעט בין אלהי לנשמה, שלא ישמע שהנשמה היא אלוהיו. ואין לומר טהורה היא, רק טהורה, אתה בראתה וכו'. וכן המנהג.

ב. בברכת המעביר חבלי שינה מנהיגו לומר בלשון יחיד, "מעני ותנומה מעפעפי וכו'". וכן בהמשך: שתרגילני בתורתך, ותדביקני וכו', הכל בלשון יחיד. ומכל מקום מי שהורגל לומר ברכה זו בלשון רבים, המעביר חבלי שינה מענינו ותנומה מעפעפינו, יש לו על מה שיסמוך.

ג. יש לברך כל ברכות השחר אפילו באופן שלא נתחייב בהן כלל, כגון שלא שמע קול תרנגול, או שלא לבש מלבושיו, ולא חגר חגורתו, שהברכות הן על מנהגו של עולם. ואף על פי שאין זו דעתו של מרן השלחן ערוך, מכל מקום הואיל ופשט המנהג לברך, ספק ברכות להקל במקום מנהג לא אמרינן. ומה גם שכן דעת רבותינו המקובלים.

ד. לפיכך הניעור כל הלילה מברך כל ברכות השחר, מלבד ברכת "על נטילת ידי", ו"אשר יצר". ורק אם הוצרך לנקייו יברך אשר יצר, אבל נוטל ידיו בלי ברכה, שכבר פשט המנהג לברך בשחר כל ברכות השחר אף שלא נתחייב בהם.

ה. ברכת אלהי נשמה אינה פותחת בברוך מפני שהיא ברכת ההודאה, וברכות ההודאות אינן פותחות בברוך. ומכל מקום טוב ונכון להסמיק ברכת אלהי-נשמה לאשר יצר, או לברכה הפותחת בברוך. אך אין למחות במי שעושה כדעת מרן השלחן ערוך ואינו מסמיק אשר יצר לברכה זו. ברכות השחר אין צריך לאומרם בעמידה, אלא רשאי לברך כל ברכות השחר בין עומד בין יושב.

ו. מי ששכח לברך ברכות השחר, וזוכר לאחר תפלת שחרית, לא יברך ברכת "אלהי נשמה" בלבד שחתמתה "המחזיר נשמות לפגרים מתים", שהרי כבר יצא ידי חובה בברכת "מחיה המתים".

ז. נשים חייבות לברך כל ברכות השחר, כמו שמבואר בתשובות הגאונים, מפני שאינן בכלל מצות עשה שהזמן גרמא, חוץ מברכת "שלא עשני אשה", שבמקומה תאמרנה "ברוך שעשני כרצוני" בלי הזכרת שם ומלכות.

[ע"פ ילקוט יוסף לראשון לציון הגר"י יוסף שליט"א]

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון היי. ה"ה יצחק שושן היי. שרה בת שמחה היי. מרים יהודה היי. ציפורה ויהושע לוי היי. ביבה אלימלך היי. ישי הלוי היי. עזר בן עישה היי. תיקוה בת עזיזה היי. אלגרה בת ג'אן היי. מול בת ענולה היי. אברהם בן רחל היי. יראל בן אביגיל היי. אילנה בת סליחה היי. ישי ורחל לוי היי. חנה בת וזרה היי. סימנטוב משה יהודה היי. מיטל מריה אדרי היי. להחרות נעדרו: צה"ל ושבויו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד היי. לעילוי נשמות הנעדרים: אייל יפרח היי, גיל-עד שעאר היי, נפתלי יעקב פרנקל היי. ולע"ז חללי מבעע צוק איתן היי. לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף זצוקל. הגר"מ אליהו זצוקל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. הרב שלמה צורף ז"ל. רבי יעקב שושן ז"ל. יונה יונה ז"ל. ברכה סופן ז"ל. יצחק עמיה ז"ל. נדי נחם ז"ל. נסים בן ז"ל. ספר מנחם ז"ל. נדיה שמעון בת חזאת ז"ל. מנרה לוי ז"ל. אסתר בת תורא ז"ל. אסתר חדר ז"ל. זנה יצחק ז"ל. דינה פונדק ז"ל. הרב אברהם צוקרמן זצ"ל. מרדכי ומשה בני לאה מורחיו ז"ל. אליזה בת פריחה ז"ל. תירצה זיגדון ז"ל. ישראל אברהם נתן ז"ל. אסתר בת וזרה ז"ל. אסתר ונעבר נחום ז"ל. ישראל בן שושנה ז"ל. יצחק בן מול מורחיו ז"ל. רובי בן שלום צעדי ז"ל. מרים וענטו ז"ל. עזיזה עמוס ז"ל. יצחק ועמרם אטאס ז"ל. נסים בן זנה ז"ל. יצחק ולאח אסטחז ז"ל. חת יעקב ז"ל. חיה רחל לוי ז"ל. אליזה טיש ז"ל. נעמה בת מנחה ז"ל. יצחק ושמחה אלחז ז"ל. ראובן אלחז בן נסיה ז"ל. סליקה שושן ז"ל. לאויה מרד ז"ל. וזרה בת זנה ז"ל. עליזה כהן ז"ל. ר' חיים אוחנה ז"ל. לוי יצחק אמרדי ז"ל. אורי אורן מועלים ז"ל. ישראל בן נערה ז"ל. חד חגיבי ז"ל. חד נחסברג ז"ל. יואל דללי ז"ל. עמוס דמרי ז"ל. רבי חוד חבון זצ"ל. יעקב ועקנין ז"ל. עשה דהן ז"ל. חותי אגול ז"ל. ולע"ז הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצ, ויציליה צילה לבית משפחת ציטרון היי.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה